

2024-05-02

Utbildningsdepartementet
103 33 StockholmSofia Hylander
070-562 13 75
sofia.hylander@tco.se

Remissyttrande angående promemorian ”c”

U2024/00229

TCO har getts möjlighet att yttra sig över Utbildningsdepartementets promemoria ”Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären”.

TCO:s övergripande synpunkter

Promemorian innehåller förslag som syftar till att främja mobilitet tidigt i den akademiska karriären. Förslagen handlar dels om att möjliggöra att en anställning som biträdande lektor eller annan anställning som lärare kan förenas med en anställning i en annan sektor, dels om en ny möjlig tidsgräns mellan avlagd doktorsexamen och anställning som biträdande lektor.

Ett återkommande tema i TCO:s uttalanden om utbildnings- och forskningsfrågor är vikten av nära samverkan och rörlighet mellan akademi och det omgivande samhället. TCO delar bilden att ökad mobilitet leder till mer dynamiska utbildnings- och forskningsmiljöer och att ett ömsesidigt kunskaps- och kompetensutbyte mellan akademi och det omgivande samhället är avgörande för Sveriges förmåga att hantera dagens samhällsutmaningar.

Mot denna bakgrund välkomnar TCO initiativ som stimulerar mobilitet mellan arbetsmarknadens sektorer och lärosäten och **tillstyrker** promemorians förslag på en övergripande nivå.

Nedan lämnas mer detaljerade synpunkter på utredningens enskilda förslag och bedömningar:

4.2 Förenade anställningar ska möjliggöras inom alla sektorer och även för biträdande lektor eller annan anställning som lärare

Förslag: *Tillämpningsområdet för bestämmelsen i högskolelagen om förenade anställningar ska vidgas så att regeringen får meddela föreskrifter om att en högskola får besluta att en anställning vid en högskola ska vara förenad med en anställning utanför högskolan. Bestämmelsen ska, till skillnad från idag, inte innehålla några förfaranderegler för förenade anställningar.*

Bestämmelsen i högskoleförordningen om förenade anställningar ska ändras så att den innebär att en högskola får besluta att en

anställning som professor, lektor, biträdande lektor eller en annan anställning som lärare ska vara förenad med en anställning utanför högskolan. Högskoleförordningen ska inte innehålla några bestämmelser med förfaranderegler för förenade anställningar.

Samverkan och mobilitet mellan högskolan och det omgivande samhället är en viktig fråga för TCO som väntas leda till ett ömsesidigt utbyte av kunskap och kompetens och en stärkt kompetensförsörjning. TCO välkomnar därför att möjligheten till förenade anställningar breddas till alla sektorer och att även anställningar som biträdande lektor eller annan lärare omfattas.

Ambitionen att öka mobiliteten är lovvärd men TCO vill poängtera att det utifrån promemorian är mycket svårt att bedöma den framtida effekten på mobiliteten. Som promemorian påpekar undanröjer förslaget endast nuvarande begränsningar i användningen av förenade anställningar – för att förslaget ska få effekt krävs att lärosäten tar ett strategiskt ansvar för att utveckla dessa nya karriärvägar genom förenade anställningar. Ett partsgemensamt arbete är en självklar förutsättning för att göra det både praktiskt möjligt och attraktivt att förena en anställning på ett lärosäte med en anställning i en annan sektor.

I detta partsgemensamma arbete bör stor vikt läggas vid upprätthållandet av en god arbetsmiljö – det finns en uppenbar risk att arbetsuppgifterna i en förenad anställning i praktiken summerar till mer än 100 procent av en heltidstjänst. TCO vill därför betona vikten av en partsgemensam överenskommelse om de gemensamma anställningarnas omfattning, villkor och arbetsbelastning – för att säkerställa goda och tydliga arbetsvillkor och ett hållbart arbetsliv.

TCO tillstyrker förslaget.

5.2 Tidsgränsen för anställning som biträdande lektor ska vara högst fem eller högst sju år från avlagd doktorsexamen

Förslag: *Varje högskola ska själv få bestämma om tidsgränsen för att en person främst bör komma i fråga för en anställning som biträdande lektor ska vara högst fem eller högst sju år inom olika ämnesområden. Tidsgränsen avser tiden från det att en person har avlagt en doktorsexamen eller har nått motsvarande kompetens till dess tiden för ansökan till anställningen har gått ut.*

Enligt promemorian är utgångspunkten för förslaget att lärosätena behöver en större flexibilitet än idag för att stärka återväxten av framstående unga forskare i Sverige. Respektive lärosäte ska därför själva bedöma om tidsgränsen ska vara enhetlig för hela lärosätet eller variera mellan olika ämnesområden.

I denna bedömning måste de olika tidsgränsernas för- respektive nackdelar beaktas. En kortare tid med tidsbegränsade anställningar mellan disputation och biträdande lektorat är ett sätt att skapa goda villkor för unga forskare genom rätt till prövning för tillsvidareanställning inom rimlig tid. En kortare tidsgräns bör rimligen också minska andelen tidsbegränsade anställningar vilket är en principiellt viktig fråga för TCO som facklig centralorganisation.

Å andra sidan argumenterar promemorian för en längre tidsperiod mellan doktorsexamen och ansökan om anställning som biträdande lektor harmoniserar bättre med internationell standard vilket skulle kunna öka mobiliteten genom att möjliggöra fler postdoktorala vistelser vid andra lärosäten. En längre tidsgräns skulle också i högre grad möjliggöra för lärosäten att anställa kandidater som fått externt stöd för biträdande lektorat, exempelvis kan etableringsbidrag från Vetenskapsrådet sökas 2-7 år efter disputation. Därigenom kan en längre tidsgräns bidra till att fler anställs som biträdande lektorer vilket stärker karriärvägarna för unga forskare – även detta en principiellt viktig fråga för TCO.

Det vilar därmed ett stort ansvar på lärosätena att göra en rimlig bedömning av vilken tidsgräns för anställning på biträdande lektorat som bör råda inom respektive ämnesområde. TCO vill betona vikten av att förändringen inte leder till en slentrianmässig höjning av tidsgränsen mellan disputation och biträdande lektorstjänst. Bedömningen bör göras partsgemensamt – inte ensidigt av arbetsgivaren – och beakta olika ämnesområdets särskilda förutsättningar och skilda behov. För att säkerställa att förändringens syfte uppnås föreslår TCO därutöver att UKÄ ges i uppdrag att följa upp och utvärdera effekterna av reformen.

TCO tillstyrker förslaget med tillägget att bedömningen av tidsgränsen mellan disputation och biträdande lektorat bör göras partsgemensamt – inte ensidigt av arbetsgivaren. TCO föreslår också att UKÄ ges uppdrag att följa upp och utvärdera effekterna av reformen.

Therese Svanström
Ordförande

Sofia Hylander
Utredare